

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Lausuntopyyntö 27.1.2026 (VN/2401/2026)

Ehdotus kansalliseksi mediakasvatuslinjauksiksi

Medialiitto lausuu kansallisten mediakasvatuslinjausten luonnoksesta viitaten lausuntopyyntöjakelussa olleiden jäsenliittojensa Uutismedian liiton ja Aikakausmedian lausuntoihin ja nostaen niiden pohjalta seuraavat ydinviestit esille. Pidämme tärkeänä, että opetus- ja kulttuuriministeriö kiinnittää näihin viesteihin huomiota mediakasvatuslinjausten jatkovalmistelussa. Kotimaisen riippumattoman journalistisen median ja mediakasvatuksen merkitys tiedon huoltovarmuudelle ja luotettavan tiedonvälityksen turvaamiselle on olennaista.

- Nyt lausunnolla olevassa mediakasvatuslinjausten luonnoksessa mediakasvatus ja kriittinen medialukutaito on liitetty Petteri Orpon hallitusohjelmasta yhteiskunnallisen resilienssin ja turvallisuuden vahvistamiseen ja EU-agendalta joidenkin säädöshankkeiden kuten audiovisuaalisia mediapalveluja koskevan säädösuudistuksen kautta toteutettavaksi. Kansallisiin mediakasvatuslinjauksiin on välttämätöntä lisätä kytkentä laajemmin EU:n mediapolitiikkaan ja demokratian painopistealueeseen, joissa korostetaan riippumattoman median ja mediakasvatuksen merkitystä. EU:n komission työohjelman tuoreista aloitteista voidaan mainita esimerkkinä eurooppalainen demokratiakilpi ja AgoraEU-rahoitusohjelmaa, jotka ovat parhaillaan eduskunnan käsittelyssä ja Suomen kannat tukevat medialukutaidon ja riippumattoman journalistisen median tärkeyttä.
- Mediakasvatuksen lähtökohdaksi tulee turvallisuus- ja resilienssikulman ohella nostaa linjausten jatkovalmistelussa myös muun muassa demokratian ja sananvapauden tukeminen. Informaatiolukutaito tulee erikseen mainita sekä linjausten visiossa että konkreettisissa tavoitteissa. Mediakasvatuksessa on keskeistä oppia tunnistamaan ammattimaisesti tuotettuja journalistisia sisältöjä ja siten tukea kansalaisten valmiuksia analysoida kriittisesti eri tietolähteiden luotettavuutta ja erottaa erilaiset sisällöt toisistaan.
- Medialukutaidon perustana on hyvä lukutaito ja se tulee näkyä myös kansallisissa linjauksissa. Mediakasvatuksen tärkeyttä tulee erityisesti nostaa esille

myös osana koulutuksen ja osaamisen kehittämistä kuten opettajankoulutuksessa ja eri tahojen välisissä yhteistyö- ja kumppanuushankkeissa (esimerkiksi uutismedian ja oppilaitosten kesken).

- Median määritelmä on mediakasvatuslinjauksissa kirjoitettu liian laveaksi, minkä seurauksena toimituksellisen median erityisasema jää piiloon. Journalistinen media tulisi kuitenkin saada jatkovalmistelussa osaksi median määritelmää, koska se on olennaisessa asemassa luotettavan tiedonvälityksen, sivistyksen ja tiedon huoltovarmuuden kannalta.

Medialiitto ry

Jukka Holmberg
toimitusjohtaja

Riikka Tähtivuori
edunvalvontajohtaja

Medialiitto on media-alan ja graafisen teollisuuden yritysten edunvalvontajärjestö. Jäsenjärjestömme ovat Aikakausmedia, Graafinen Teollisuus, RadioMedia, Suomen Kustannusyhdystys ja Uutismedian liitto. Yhdessä edustamme noin 600:aa yritystä uutismedian, aikakausmedian, kirjojen ja oppimateriaalin kustantamisen sekä painamisen, radio- ja tv-toiminnan ja jakelun alueilla. Jäsenyritykset työllistävät Suomessa suoraan noin 20 000 henkilöä, ja liiton edustamien toimialojen yhteenlaskettu liikevaihto on noin 3,1 miljardia euroa.